هازىرقى مەتبۇئاتلىرىمىزدىن ئانا تىلىمىزدىكى بىرقانچە مەسىلىگە نەزەر

ئابدۇخالىق ئابلىمىت قۇتلان(Bidar ـ Qutlan)

«كونا» تىلىمىزدىن هازىرقى تىلىمىزغا نەزەر

مەن يېقىندىن بېرى لۇغىتىمىزدىكى «تەنتەربىيە»، «تەختىراۋان»، «ساتىما» دېگەندەك سۆزلەرگە دىققەت قىلىدىغان بولۇپ قالدىم، بۇ

سۆزلەرنىڭ تەلەپپۇزى ۋە مەنىسىدىن قارىغانىدا خېلى بۇرۇنلا لۇغىتىمىزدە بولسا كېرەك، ئەگەر بۇ سۆزلىرىمىز لۇغىتىمىزدە بولمىغان بولسا، ھازىر نېمە دەپ ئىسىم قويۇشىمىز بىر مەسىلە ئوخشايدۇ، ئالايلى، «تەنتەربىيە» دېگەن بۇ سۆز ئېيتماقتا شۇنداق ئاددىيلا تۇرىدۇ، بۇ سۆزنى ئوبدانراق تەھلىل قىلىپ كۆرىدىغان بولساق، ئادەم بەدىنىنىڭ ئىخچام ئاتلىشى بولغان، ھازىر لۇغېتىمىزدىن يوقلاي

دەپ قالغان «تەن» سۆزى بىلەن، چوڭلارنىڭ كىچىكلەرنى، بىلىم ئەھلىلىرىنىڭ نادانلارنى يامان يولدىن توسۇش ئۈچۈن قىلغان ھەرىكەتلىرىنى ئىپادىلەيدىغان، ئىلىم مەنىسىدىكى، ھازىرقى سۆزىمىز بىلەن ئېيتقاندا «پېداگوگىكا» مەنىسىنى بىلدۈرىدىغان سۆز «تەربىيە»دىن تۈزىلىپ، ھەرقانداق بىر ئادەم چۈشىنەلەيدىغان، ئىخچام بىر لۇغەت بولۇپ تۇرماقتا، بىزنىڭ مەكتەپلىرىمىزدىكى ھازىرقى

دەرسلىمىزنىڭ ئىچىدە بۇنىڭدىن باشقا بىرەر پەننىڭ مۇشۇنداق ئەپلىك قويۇلغان بىرمۇ ئۇيغۇرچە ئاتالغۇسىنى ئۇچراتقىلى بولمايدۇ، ئەگەر ماتېماتىكىغا «ساقىش» دەپ ئىسىم قويغان ياكى «تەنتەربىيە» سۆزى بارلىققا كەلگەن دەۋرلەردە ھازىرقى زامان ئىلىملىرى بارلىققا كەلگەن بولسا، ئېھتىمال ئۆز لۇغىتىمىزدە بۇ ئىلىملەرگىمۇ سۆز مەنىسىدىنلا نېمىلىكىنى بىلگىلى بولىدىغان «ساقىش

تەربىيە» پسىخولوگىيەگە «خۇيتەربىيە» دېگەنلەردەك مۇۋاپىق ئىسىم قويۇلغان بولغىيمىدى دەپ ئويلايمەن.
«تەختىراۋان» سۆزىنى ئاپىراتسىيە قىلىپ كۆرىدىغان بولساق، «ئوردا» مەنىسىنى بىلدۈرىدىغان «تەخت» سۆزى بىلەن، ئىش ـ ھەرىكەتنىڭ توسالغۇسىز داۋاملىششى مەنىسىنى بىلدۈرىدىغان «راۋان» سۆزىدىن تۈزۈلگەن بولۇپ، بۇ سۆزمۇ ئەينى دەۋردىكى قاتناش قورالىنى روشەن

ئېپادىلەپ بەرگەن، شۇنداق ئويلايمەنكى، ئەينى چاغدىكى ئاتا ـ بوۋىلىرىمىز ئۇ چاغدا ھازىرقىدەك مەخسۇس تىل يېزىق ئىدارىلىرى بولمىغان بولسىمۇ، ھازىرقى دەۋردىكى قاتناش قوراللىرى بىلەن ئۇچرىشالىغان بولسا، بىزگە ھازىرغىچە داۋاملىشىپ مىراس بولغىدەك «كۆكتە راۋان»، «سۇدا راۋان»، دېگەندەك ياخشى ئىسىملارنى قويۇپ بېرەر بولغىيمىدى، مېنىڭچە ئىمكانىيىتى بولمىغان نەرسىگە

تېز سۈپىتىنى قوشۇپ خاتا ھالدا «تېز سۈرەتلىك يول(تېز ماڭىدىغان يول)» دېگەندەك ھەم ئۇزۇن ھەم لوگىكىغا ئۇيغۇن بولمىغان خاتا ئىسىملارنى قويۇپ يۈرمەي، ماڭغۇچىلار توسالغۇسىز يۈرەلەيدىغان يول دېگەن مەنىنى تولۇق ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرەلەيدىغان، كىشىلەر ئاڭلاپلا چۈشىنەلەيدىغان «راۋانيول» دېگەندەك ئىسىملارنى قويۇپ بېرەمتىكىن دەپ ئويلاپ قالىمەن.

ئاتا ـ بوۋىلىرىمىز ئانا تىلىمىزغا شۇنداق مەسئۇلىيەتچانلىق بىلەن مۇئامىلە قىلغانكى، قوغۇنلۇقنى خەۋەر ئالىدىغان كەپىگىمۇ ئاددىيلا «كەپە» دېمەي، كەپىدىن پەرقلىق ھالدا «ساتما» دەپ ئىسىم قويغان، ئۆزى شۇغۇللانغان نەرسىلەرنىڭ ھەممىسىگە ئەنە شۇنداق ئىخچام، مەنىسىنى ئىزاھسىزلا بىلگىلى بولىدىغان ئىسىم ـ ناملارنى قويۇپ، مىراس قالدۇرالىغان.

هايۋانلارنىڭ چوڭ ـ كىچىكلىك، جىنسى، تۇرارجايى ۋە گەندىسى قاتارلىقلارغا دىققەت قىلىدىغان بولساق، بۇلاردىكى شۇنچە ئىنچىكە پەرقلەردىن سۆيۈنۈپ كېتىمىز، مەسلەن هايۋانلاردىكى جىنسى پەرقنى مىسالغا ئالساق، چىشى جىنستىن ساغلىق، ئىنەك، مېكىيان، .... ئەركەك جىنستىن قوچقار، بۇقا، خوراز، .... قاتارلىقلار. چوڭ ـ كىچىكلىك پەرقىدىن قوزا، موزاي، باچكا، ....

قاتارلىقلار. تۇرار جايىدىن مىسالغا ئالساق ئېغىل، قوتان، قۇما، كاتەك، ......قاتارلىقلار. گەندىسىدىن مىسال ئالساق، تېزەك، ماياق، موندىلەك، قىغ، مەرەز، ..... دېگەندەك ئىنچىكە پەرقلەرنى كۆرىمىز، بۇنداق ئىنچىكە پەرق ھازىرقى تەرەققىي قىلدى دەپ قارىغان خەلقئارالىق تىللاردىمۇ بولماسلىقى مۇمكىن. ئەپسۇس ھازىرقى پەن ـ تېخنىكا شۇنداق تەرەققىي قىلغان، تەشۋىقات قوراللىرى

مۇكەممەل، ھەرخىل ئورگان، ئەپپاراتلار تولۇق بولغان بىر دەۋردە بولسا، لۇغىتىمىزدىن يىپقىنقى دەۋرنىڭ مەھسۇلى بولغان «تىزگىنەك»، «كىملىك» ۋە «ئۇ»ئالغۇ، «بۇ»ئالغۇلاردىن باشقا كىشىنى سۆيۈندۈرگىدەك ئاتالغۇلارنى ئۇچراتقىلى بولمايدۇ. ھەتتا خىزمەت ياكى كەسىپ نامىنى بىلدۈرىدىغان مەشقاۋۇل، باقاۋۇل دېگەن سۆزلىرىمىزدىكى سۆز

ياسغۇچى قوشۇمچە «ئاۋۇل»دىن پايدىلىنىشنىمۇ ئۇيلىشالمىدۇق.

كومپيۇتېر مەتبۇئاتچىلىقىدىكى تىنىش بەلگۈلىرىنىڭ ئورنى

مەن تىل-يېزىق خىزمىتى بىلەن شۇغۇللىنىدىغان مەخسۇس خادىم بولمىغىنىم ئۈچۈن، تىنىش بەلگىلىرىگە دائىر ئىنچىكە تەپسىلاتلارنى ئانچە بىلىپ كەتمەيمەن، ئەمما شۇ نەرسە ئېنىقكى، بىزنىڭ «پەش»،

«چىكىت»لىرىمىز، جۈملىلەرنى توغرا ئوقۇش، مەنىسىنى توغرا ئىپادىلەش ئۆچۈن، يېزىقلىرىمىزدا كۆپ قوللىنىدىغان بەلگە بولۇپ، بۇ بەلگىلەرنىڭ قويۇلۇش ئورنى توغرىسىدا بىرەر بەلگىلىمە بولىسا كېرەك دەپ قارايمەن. ئىلگىرى قوغۇشۇن مەتبەچىلىكىدە ئۇلارنىڭ ئورنى كېيىنكى سۆزنىڭ ئالدىدىكى بوش ئورۇننىڭ ئالدىدا قويۇلاتتى، ئۇلارنىڭ يېزىقىمىزدىكى رولى ۋە ئىپادىلىمەكچى

بولغان مەنىسى جەھەتتىنمۇ شۇنداق قويۇلغىنى توغرا ئىدى. ئەمما، ھازىرقى گېزىت- ژورناللاردا بولمىسۇن ياكى خىلى چوڭ شەھەرلەردىكى تەشۋىقات، ئېلان تەختىلىرىدە بولمىسۇن كېيىكى سۆزنىڭ ئالدىدىكى بوش ئورۇن بىلەن بۇ بەلگىلەرنىڭ ئورنى ئالمىشىپ قىلىۋاتىدۇ، يەنى كېيىنكى سۆزگە بۇ بەلگىلەر چاپلىشىپ يېزىلىپ، بوش ئورۇن بولسا، بۇ بەلگۈلەرنىڭ ئالدىغا كىلىپ قىلىۋاتىدۇ. مەسلەن: « ئۇيغۇر

تىلىغا چەت تىللاردىن ئەرەپچە، پارسچە، رۇسچە ۋە خەنزۇچە نۇرغۇن سۆزلەر قوبۇل قىلىنغان.» دېگەن جۈملە «ئۇيغۇر تىلىغا چەت تىللاردىن ئەرەپچە ،پارسچە ،رۇسچە ۋە خەنزۇچە نۇرغۇن سۆزلەر قوبۇل قىلىنغان .»غا ئوخشاش پەش، چېكىتلىرىمىز كېيىنكى سۆزنىڭ بېشىغا چاپلىشىپ، بوش ئورۇندىن كېيىن يېزىلىۋاتىدۇ. بۇنىڭغا قارىتا بىرەر بەلگىلىمە يوقمۇ ياكى بەلگىلىمە

بولۇسمۇ بەلگىلىمىنىڭ توغرا ئىجرا قىلىنىشىنى تەكشۈرىدىغان، نازارەت قىلىدىغان ئورۇن، شەخس يوقمۇ بىلمىدىم.

بىر قىسىم يېڭى ئاتالغۇلار ھەققىدە تەۋسىيە

دەرسخانا ئوقۇتۇشىدا ئوقۇتقۇچىلارنىڭ دەرس ماتېرىياللىرىنى قويۇپ قويىدىغان ياكى يېغىن سەھنىسىگە ئورۇنلاشتۇرۇلغان شىرەلەرنى

بىرقىسىم ماتېرىياللاردا «مۇنبەر» دەپ ئېلىنىۋاتقان بۇ سۆز مېنىڭچە نوقۇل ھالدا شىرەنىلا كۆرسەتمەستىن، شۇ شىرە تۇرغان ئورۇننىمۇ كۆرسەتسە كېرەك، بۇنداق بولغاندا ئۇقۇم جەھەتتىن قالايمىقانچىلىق كۆرۈلۈپ، نۇتۇقنىڭ ئېنىقلىقىغا تەسىر يېتىشى مۇمكىن. شۇڭا نۇتۇق ئۈچۈن خىزمەت قىلىدىغان بۇ سايمانغا تولۇق ماس كېلىدىغان، ئاتا بوۋىلىرىمىزدىن مىراس قالغان سۆز ياسىغۇچى «دۇق»نى قوشۇپ،

«نۇتۇقدۇق» دەپ ئېلىنىشنى ئويلىشىپ كۆرسەك.
باللار باغچىسىدا پەرزەنتلىرىمىز ئوينايدىغان ئىككى ئويۇنغا مەن ھېچقانداق ئىزاھات بەرمەيلا ئىككى ئىسىمنى ئوتتۇرىغا قويۇپ ئۆتمەكچىمەن، بۇ ئىسىمنىڭ نېمىگە قارىتىلغانلىقىنى سەزگۈر كىتابخانلارنىڭ چۈشىنىپ كېتەلەيدىغانلىقىغا ئىشەنچىم كامىل. ئۇ ئىسىم: «لۆم - لۆم پالاس»، «دوق - دوق ماشىنا».

موتوسكلىت مەنگەنلەر يېڭى سىتىۋالغان موتۇسىكلىتىغا «بۇ موتو تېخى مولا قىلىنىپ بولۇنمىغان» دېگەن جۈملىنى ئىشلىتىدۇ، بۇ يەردىكى مولىنىڭ مەنىسىنى بىلىدىغانلار ناھايىتى ئاز بولىشى مۇمكىن، ئۇيغۇر تىلىدا پىچاق چاقىلىغاندا، چاقىلاپ بولۇپلا بۆلەيدىغان ئادەت بار، بۇنى پىچاقنىڭ قىلاتىنى ئېلىش دەپ ئاتايدۇ، مېنىڭچە قىلاتىنى ئېلىش دېگەن سۆز سىلىقلاش دېگەن مەنىدە

بولسا كېرەك، موتۇسكىلتنى مولا قىلىش دېگەن سۆزمۇ تىلىمىزدىكى قىلاتىلاش ياكى ئېغىز تىلىدىكى قىتلاش دېگەن سۆز بىلەن بىر مەنىدە بولسا كېرەك، شۇڭا «مولا» قىلىش دېگەن سۆزنى «قىتلاش» ياكى «قىلاتىلاش» دەپ ئالساق دېگەن تەشەببۇسنى ئوتتۇرىغا قويماقچىمەن.

كومپيۇتېر ئاتالغۇسىنى «تىل ۋە تەرجىمە(ھازىرقى كۆۋرۈك)» ژورنىلىنىڭ قايسىبىر سانىدا «كەمپۇتەر» دەپ

ئىلىش تەشەببۇسى ئوتتۇرىغا قويۇلۇپتىكەن، بۇ ئاتالغۇ خەلقئارا ئاتالغۇ «كومپيۇتېر» بىلەن ئاھاڭداش بولۇپلا قالماي، شۇ ئۆسكۈننىڭ ئىقتىدارىنى تولۇق ئەكس ئەتتۈرۈپ، ئۇنىڭ نۇرغۇن كەمتەرەپلىرىمىزنى پۈتتۈرۈپ بېرىدىغانلىقى ئېچىپ بېرىلىپتىكەن، بىراق بۇنداق ئوبرازلىق ياخشى نام ئومۇملاشتۇرۇشقا ئېرىشەلمىدى.

كەمپيۇتەر بارلىققا كەلگەندىن كېيىن كەمپيۇتەر بىلەن يانداش ئىشلىتىدىغان نۇرغۇن ئۈسكۈنىلەر بارلىققا كەلدى. ئەمما ئۇلارنىڭ زور كۆپ قىسمىغا دېگەندەك يېڭى ئىسىم قويماي ئېنگلىزچە ياكى خەنزۇچە ناملار بىلەنلا ئاتاپ كەلدۇق. ئەسلىدە بۇلارغا تىلىمىزدىكى سۆز ياسىغۇچى ئەبزەللىكلەردىن پايدىلىنىپ ئىسىم ياسىغان بولساق تامامەن ياسىيالايتتۇق، بىراق ئىسىم ياسىمىدۇق ياكى پىكىر

ئـــادەتتىمىزگە ئۇيغۇنلـــىشىش يـــاكى ئۇيغۇنلىشالماسلىقى بىلەن ئويلاشماي، قارىغۇلارچە خەنزۇچىدىن خەت مەنىسى بويىچىلا تەرجىـمە قىلـدۇق، نەتىجىـدە بـۇ ئـۇزۇن ئىـسىملارنى خەلـق قوبـۇل قىلىـپ كېتەلمـىدى. مېـنىڭچە پەن - تېخنىكا مەھسۇلاتلىرىغا ئىسىم ياساشتا تەرجىمىنـــى مەقـــسەت قىلمـــاي ۋاســـتە قىلىــپ، شــۇ ئۆســكۈنىنىڭ ئىــشلىتىلىش ئورنى، ئىقتىدارى قاتارلىقلارنى چىقىـش قىلىــپ، ئۆزىمىزنــىڭ تىــل ئــادىتىگە

ماسلاشتۇرۇپ ئىسىم ياساش ئاقىلانىلىق بولارمىكىن دەيمەن. مەسىلەن: قەغەز يۈزىدىكى رەسىم ياكى خەتچەكلەرنى نۇسخىلاپ سايىسىنى كومپيۇتېرغا يوللاپ بېرىدىغان ئۈسكىنە(سكانىر)گە ئىش قىلىش ئىقتىدارىغا ئىگە نەرسىلەرگە ئىسىم ياسىغۇچى «لىغۇچ» بىلەن سايىنى قوشۇپ «سايىلىغۇچ»، ئۇنىڭ خىزمىتىنى «سايىلاش»، نەتىجىسىنى «سايىلانغان(بەزىلەر «ساۋمياۋ

قىلنغان»دىيىشدۇ)»، ..... دەپ ئىسىم قويساقمۇ تامامەن بولۇۋېرىدۇ.

بىر قىسىم ئۇزۇن ئىسىملارنى ياساش ۋە ئىخچاملاشتا بۇرۇنقى تىلىمىزدا مەۋجۇت بولسىمۇ، ئەمما كەڭ ئومۇملىشالمىغان، يېقىنقى ۋاقىتلاردا بىرقىسىم ئالاھىدە سۆزلەردىلا قوللىنىلىپ، تەرەققىي قىلدۇرۇشقا ئانچە ئەھمىيەت بەرمىگەن بىرخىل ئۇسۇل: «سۆزلەرنى قىسقارتىپ بىرىكتۈرۈش» ئۇسۇلىنى تەرەققى قىلدۇرۇشقا ئەھمىيەت

بەرسەك، بىرقىسىم ئۇزۇن سۆزلەرنى چەتتىن ئۆلۈك ھالدا قوبۇل قىلىشنىڭ ياكى ئاۋامنىڭ قوبۇل قىلىپ ھەزىم قىلىشىغا ئېرىشەلمەيدىغان پايىزدەك ئۇزۇن ئىسىملارغا ھاجەت قالمايتتى دەپ قارايمەن.

ئاتا بوۋىلىرىمىز ئىككى ياكى ئۈندىن ئارتۇق سۆزنى بىرىكتۈرۈپ سۆز ياساشتا ئۇنى ئاددىيلاشتۇرۇپ ئىخچاملاپ، بىرىكتۈرگەن ئىكەن، مەسىلەن: ئوت + ئالغۇچ = ئوتغۇچ،

شرىك + ئەت = شركەت، ساق + ئىش = ساقىش، دىرەپ + تىشە = دىرەپشە، دىگەندەك، بۇ ئۇسۇلنىڭ ئىلھامى بىلەن يېقىنى دەۋرلەردىمىزدىمۇ ھەر دەرىجىلىك پارتىيە كومىتېتلىرىنى ئىخچام ھالدا «ئوبكوم»، «ۋېلكوم»، «ناكوم» دەپ ئاتىغانلىقىنى ئاڭلىغان ئىدىم. چەتنىڭ بىزگە ماس ـ كەلگەن ياكى كەلمىگەنلىكى بىلەن كارىمىز بولماي نۇرغۇن نەرسىلەرنى قوبۇل قىلغان بولساقمۇ، بىزدىمۇ ئەزەلدىن بار بولغان

ھەم چەت تىللاردا خېلى تەرەققى قىلغان بۇ ئۇسۇلنى ھازىر بىزگە قوللىنىش شۇنچە مۇھىم بولسىمۇ ئېرەن قىلمايۋاتىمىز. مەكتىپىمىزدە تاللانما، پائالىيەت دەرسى دېيىلگەن دەرسنىڭ ئۆزۆن نامىنى مەن ئىخچاملاشتۇرۇپ دەرس سەتكىسگە «تاللىيەت» دەرسى دەپ ئالسام، تېزلا ئومۇملاشتى. يەنە توردۇنىياسىدىمۇ مەن ياسىغان ياكى تەشەببۇس قىلغان يۇمتال، ئېلخەت، ئېلكىتاپ، ئېلئەسەر، .. دېگەندەك

سۆزلەرمۇ خىلى ئومۇملىشىپ قالدى، شۇڭا تىلشۇناسلىرىمىزنىڭ بۇ مەسىلىنى ئوبدانراق ئويلىنىپ كۆرۈشىنى تەشەببۇس قىلىمەن.

مەن بۇ ماقالامنى توردا ئېلان قىلغاندىن كېيىن ماقالىنىڭ ئىلھامى بىلەن بىرقىسىم تورداشلار «جۇۋاۋا»غا ئۆگرە، چۆچۈرە دېگەن تاماقلىرىمىزغا ماسلاشتۇرۇپ، تاماقنىڭ ئېتىلىش ئالاھىدىلىكى بويىچە «تۆگرە» دەپ، «سومەن»گە «قورۇماچۆپ»، پىنتوزىغا

«ماشئۆگرە(بۇ ئەسلىدىمۇ بار ئىدى)»، لەڭپۇڭغا «لىغىردا قى» دېگەنىدەك شۇنداق قاملاشقان ئىسىملارنى قويۇپتۇ. بۇنى تىلشۇناسلىرىمىزنىڭ ئويلۇشۇپ كۆرۈشنى ئۈمىت قىلىمەن.(ھازىر تۆگرە دېگەن سۆز تەرجىمە فىلىملىرىدىمۇ خىلى قوللىنىلىدىغان بولدى).

تەرجىمانلىرىمىزدىكى بىرقىسىم سەھۋەنلىكلەر

ئاتا بوۋىلىرىمىز باغۋەنچىلىك ساھەسىدە ئەينى دەۋرلەردە دۇنياۋى

نەتىجىلەرنى قولغا كەلتۈرگەن بىر خەلق بولۇش سۈپىتى بىلەن، باغۋەنچىلىك ساھەسىدىمۇ نۇرغۇن تىل بايلىقلىرىمىز تەتقىق قىلىنىشنى، ھازىرقى دەۋر ئۆچۈنمۇ خىزمەت قىلىشنى كۈتۈپ تۇرۇپتۇ، شىنجاڭ قەدىمىي مېۋە - چېۋە ماكانى بولۇش سۈپىتى بىلەن، ھەرخىل مېۋە كۆچەتلىرىگە ۋە ئۇلارنىڭ مېۋىلىرىگە پەرقلىق ئىسىم قويۇپلا قالماي، ھەربىر مېۋىنىڭ تۈرلۈك خىللىرىغىمۇ پەرقلىق ناملارنى قويۇپ

كەلگەن. مڤٮلەرنى پششقلاپ ئشلەش ئشلرٮغمۇ ئالاهدە كۆڭۆل بۆلگەن خەلق بولۇش سۆپتى بلەن، قۇرۇتۇلغان مڤٮلەرگمۇ ئۆزگچە ناملارنى قويغان. ئەپسۇس بٮرقسم تەرجمانلرٮمز تەرجمە قلغان ئەسەرلرٮدە ئەسلى مەنبەدٮكى تٮل ئادتى بويچە ئۆلۆك هالدا تەرجمە قلپ قويۇپ، تٮل بايلقمزدٮن ئۆنۆملۆك پايدلانماي، ياشلرٮمزنڭ تٮل ساپاسنى تۆۋەنلتشكە سەۋەبكار

بولۇپ قالدى. مەسىلەن، ھازىر مەتبۇئاتلىرىمىزدە بولمىسۇن، ياشلىرىمىزنىڭ ئېغىز تىلىدا بولمىسۇن قۇرۇتۇلغان مېۋە بولسىلا «قاق» دېيىلگەن خاتا ئۇقۇم ئومۇملاشماقتا. ئۇيغۇر تىلىدا ئەسلىدە «قاق» سۆزى پەقەت شاپتۇلنىڭ قۇرۇتۇلغىنىغىلا قارىتىلاتتى، ئۆرۈكنىڭ قۇرۇتۇلغىنىنى «ئۆرۈك قېقى» دەپ ئاتىماستىن «گولە»، ئۈژمىنىڭكىنى «ۋاسالغۇ»، ئۈزۈمنىڭكىنى «يىمىش» دەپ ئاتايتتى.

يۇقارقى مەسلە هازىر ئاددىيدەك بىر مەسلىدەك كۆرۈنسمۇ، بۇنىڭغا سەل قارالغانــدا خەنــزۇ تىلــى ۋە باشــقا تىللارنــڭ مىللىتىمىــز ئارىـــسىدا ئومۇملىشىــشىغا ئەگىــشىپ كەلگۈســدە مەتبۇئــاتلىرىمىزدە بايتــال، بــوتىلاق، تەخەي، چــۈجە، دەمــدا، ئېرىكلارنــى ئاتىنىڭ چىشــسى، تۆگىنىــڭ بالــسى، ئېشەكنىڭ بالىسى، توخۇنىڭ بالــسى، كەپتەرنىڭ چىشــسى، ئەركەك قويىنــڭ پىيچۇېتلگىنى دېگەنــدەك ئاتــالغۇلارنى

ئۇچرىتىپ قالارمىزمۇ دېگەندەك ئەندىشىلىك خىياللارغا چۆشمەي تۇرالمايمىز.

ئۇيغۇرلاردا سانلارغا نام بېرىش ئۇسۇلى

ئۇيغۇرلار ئۆزىنىڭ ئۇزاق يىللىق تارىخىي مۇساپىسى جەريانىدا ئىنسانىيەت مەدەنىيىتىدە باشقا ساھەلەرگە ئوخشاش ماتېماتىكا ساھەسىدىمۇ بەلگىلىك كۆزگە كۆرۈنگەن قەدەمىي مىللەتلەرنىڭ بىرى. ئۇيغۇر

خەلقى ماتېماتىكا ئىلمىنى ماتېماتىكىنىڭ ئۆزىدىلا ئەمەس، ئاسترونومىيە، كالىندارچىلىق ۋە تەقۋىمچىلىق ساھەلىرىدىمۇ كەڭ قوللانغان ۋە بۇ ساھەلەرنى تەرەققىي قىلدۇرۇش ئۈچۈن خىزمەت قىلدۇرغان بىر مىللەت بولۇش سۈپىتى بىلەن ماتېماتىكىنىڭ ئەڭ ئىپتىدائىي، ئەڭ ئاساسىي ۋە ئەڭ كىچىك بىر ساھەسى بولغان سانلارغىمۇ نام بېرىشتە ئۆزگىچە ئۇسلۇپ ۋە ئەنئەنە ياراتقان. ئەمما

بۆگۈنكى دەۋىردە خەنزۇچە مەنبەلەردىن ئۇيغۇرچىغا تەرجىمە قىلىنغان بىر قىسىم مۇھىم بانكا ۋە پوچتا - تېلېگرافنىڭ ئاپتوماتىك ئۈسكۈنىلىرىدە، پەن - تېخنىكا كىتاپلىرىدا، ھەتتا ئوقۇتۇش دەرسلىكلىرىدە ئۇيغۇرلارنىڭ سانلارغا نام بېرىش ئادىتىگە ماسلاشتۇرۇلۇپ، ئۆزلەشتۈرۈپ تەرجىمە قىلىنماستىن، ئۆلۈك ھالدا خەنزۇ خەلقىنىڭ سانلارغا نام بېرىش ئادىتى بويىچىلا ئۆلۈك

تەرجىمە قىلىندىغان، قوللىنىلىدىغان بىنورمال ئادەت شەكىللىنىۋاتىدۇ.
مەن تۆۋەندە ئوتتۇرا دەرىجىلىك پېداگوگىكا مەكتەپلىرى ئۈچۈن تۈزۈلگەن «باشلانغۇچ مەكتەپ ماتېماتىكا ئاساسىي نەزەرىيىسى ۋە ئوقۇتۇش مېتودى(1 ـ قىسىم)»دىكى سانلارغا نام بېرىش ئۇسۇلىدا مۇۋاپىق بولمىغان بىر قىسىم ساقلانغان مەسىلىلەرنى كۆرسىتىپ ئۆتىمەن.

ئومومەن قىلىپ ئېيتقاندا، دەرسلىك كىتاپتا سانلارغا نام بېرىشنىڭ تۆۋەندىكىدەك ئۈچ تۈرلۈك بولىدىغانلىقى كۆرسىتىلگەن.

1 ـ تەبىئىي سانلار ئارقىمۇئارقىلىقىدىكى ئالدىنقى توققۇز ساننىڭ ھەرقايسىسىغا مۇستەقىل نام بېرىلگەن. يەنى بىر، ئىككى، ئۈچ، تۆت، بەش، ئالتە، يەتتە، سەككىز، توققۇز؛

2 ـ ئونغا توشسا ئالدىنقى خانغا بىرنى قوشۇش»قا ئاساسەن ساناش بىرلىكلىرىنى بەلگىلەش. ئون يەردە بىر ئون دېيىلىدۇ، ئون يەردە ئون يۈز دېيىلىدۇ، ئون يەردە يۈز مىڭ دېيىلىدۇ، مىڭدىن يۇقۇرى ساناش بىرلىكلىرىدە ئونغا تولغاندا بىرمۇبىر يېڭى نام بېرىلمەستىن، بەلكى ئون يەردە مىڭ ئون مىڭ دېيىلىدۇ؛ ئون يەردە ئون مىڭ يۈزمىڭ دېيىلىدۇ. يۈزمىڭدىن يۇقۇرى ساناش بىرلىكلىرىگە

يېڭى نام بېرىلگەن، ئۇ، ئون يەردە يۈزمىڭ مىليون دېيىلىدۇ؛ ئون يەردە يۈز مىليون بىر مىليارد دېيىلىدۇ؛ مىلياردتىن كېيىنكىلىرى ئون مىليارد، يۈز مىليارد، ترىليون دېيىلىدۇ ۋە باشقىلار.

3 ـ باشقا تەبىئىي سانلارغا نام بېرىشلارنىڭ ھەممىسى ئالدىنقى توققۇز سان بىلەن ساناش بىرلىكلىرىنى بىرىكتۈرۈش ئارقىلىق ھاسىل قىلىنىدۇ.

بۇنداق نام بېرىش ئۇسۇلى دۇنيادىكى كۆپ قىسىم مىللەت خەلقلىرىگە ماس كەلسىمۇ، يەنە بىر قىسىم مىللەتلەر(ئۇيغۇرلارغا ئوخشاش)گە مۇكەممەل نام بېرىش ئۇسۇلى بولالمايدۇ. يەنى يۇقارقى ئۇسۇل بىلەنلا سانلارنى تولۇق ئىپادىلىگىلى بولمايدۇ. ئۇيغۇرلاردا يۈز ئىچىدىكى پۈتۈن ئونلۇق سانلارغا باشقا مىللەت خەلقلىرىدىن پەرقلىق ھالدا مۇستەقىل نام بېرىلگەن بولۇپ، بىر

يەردە ئون ئون دېيلىدۇ، ئىككى يەردە ئون ئىككى ئون دېيىلمەستىن يىگىرمە دېيىلىدۇ؛ ئۈچ يەردە ئون ئۈچ ئون دېيىلمەستىن ئوتتۇز دېيىلىدۇ؛ تۆت يەردە ئون تۆت ئون دېيىلمەستىن قىرىق دېيىلىدۇ؛ .... توققۇز يەردە ئون توققۇز ئون دېيىلمەستىن توقسان دېيىلىدۇ. شۇڭا بۇ نامىلارمۇ يۇقارقى قائىدىنىڭ ئىككىنجىسى سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا قويۇلۇشى لازىم ئىدى. بۇ مۇستەقىل بىر قائىدە سۈپىتىدە ئوتتۇرىغا

قويۇلمىغان ياكى ئىتراپ قىلىنمىغاندا يۇقارقىلار ئارقىلىقلا سانلارنى مۇكەممەل ئوقۇغىلى بولمايدۇ. مەسىلەن، 85697450328 يەنى «سەكسەن بەش مىليارت ئالتە يۈز توقسان يەتتە مىليون تۆت يۈز ئەللىك مىڭ ئۈچ يۈز يىگىرمە سەككىز» دىكى «سەكسەن»، «توقسان»، «ئەللىك»، «يىگىرمە» دىگەن ئاتالغۇلارنى چۈشەندۈرگىلى بولمايدۇ. بانكا ۋە پوچتا ـ تېلېگراپ ئىدارىلىرىدىكى ئاپتۇماتىك

ئۆسكىنلەرنىڭ سىستېمىسى ئۇيغۇر تىلىنى بۇزۇپ قىرىق بەش يۇەن دېيىشنىڭ ئورنىغا «تۆت ئون بەش يۇەن»، توقسان سەككىز پۇڭ دېيىشنىڭ ئورنىغا «توققۇز ئون سەككىز پۇڭ» دېگەندەك بىمەنە «ئۇيغۇرچە» سۆزلەرنى ئاڭلاپ قالىمىز.

شۇڭا، ئاپتورلىرىمىزنىڭ، تەرجىمانلىرىمىزنىڭ مۇشۇنداق مەسىلىدىلا ئەمەس، بەلكى باشقا تەبىئىي پەن كىتابلىرىنى ئىشلىگەندىمۇ

مىللەتنىڭ ئۆز خاسلىقىغا ئېتىبار بىلەن قاراپ، خەلقنىڭ تەپەككۇر ئادىتىگە ئۇيغۇن بولۇشىغا ئەھمىيەت بېرىشنى ئۈمىت قىلىمەن.

بىزنىڭ تىلىمىزدا سانلارنىڭ ئون مىڭلىقىنى بىلدۈرىدىغان، ئاتاپ بۆلۈۋالىدىغان خاس ئاتالغۇ بولمىغاچقا، ئون مىڭلىقنى بەزىدە «تۈمەن» دەيدىغان بىر ئاتالغۇ بولۇپ، خەنزۇ تىلىدىكى «万»بىلەن ئوخشاش مەنىگە ئىگە، لېكىن ھازىر بۇ

تەۋەرۆك سۆزىمىز تەرجىمە فىلىملىرىدە «تۇمەن مىڭ يىللار ياشىغايلا» دېگەندەك ئىبارىلەردە قوللانغاننى ھېساپقا ئالمىغاندا، مەتبۇئاتلىرىمىزدا كۆزگە چېلىقماي ئىستىمالدىن قېلىپ، ياش ئەۋلاتلار ئاڭلىسىمۇ بۇ سۆزنىڭ مەنىسىنى بىلمەيدىغان ھالەتكە كېلىپ قالغاندەك قىلىدۇ، شۇڭا، بۇ سۆزنىڭ بۇنىڭدىن كېيىنمۇ يوقۇلۇپ كەتمەي، داۋاملىق ئىشلىتىپ تۇرىشىمىز ئۈچۈن دەرسلىك ياكى پايدىلىنىش كىتاپلىرىغا

كىرگۈزۈلشىنى ۋە تەرجىمە ئەسەرلىرىدە ئاز ـ تولا قوللىنىلىشىنى تەشەببۇس قىلىمەن. مەسىلەن:

7468950000七十四亿六千八百九十五万零零零零__**نى يەتتە مىليارت تۆتيۈز ئاتمىش سەككىز مىليون توقسان بەش تۈمەن دەپ؛**

7468953201 七十四亿六千八百九十五万三千两百零一__**نى يەتتە مىليارت تۆتيۈز ئاتمىش سەككىز مىليون توقسان بەش**

تۈمەن ئۈچ مىڭ ئىككى يۈز بىر دەپ ئوقۇشنىمۇ بىرگە قوللۇنۇشنى تەۋسىيە قىلماقچىمەن.

يۇقارقىلار مېنىڭ پەقەت شەخسىي كۆز قارىشىم، مۇتەخەسسىسلەرنىڭ ئويلۇنۇپ كۆرۈشنى ئۈمىت قىلىمەن.

رەقەملىرىمىزنى ئۆز تىلىمىزدا ئاتاش ھەققىدىكى ئويلۇرۇم

ھازىر قانداق بىر ئادەمدىن تېلېفون ياكى باشقا ئۈسكىنىلەرنىڭ نۇمېرىنى

سورىسڭىز، كۆپ ھاللاردا ئۇ ئادەم كىچىك بالىدىن تارتىپ ھەتتا بىر مەسچىتنىڭ ئىمامى، ئالىي مەكتەپنىڭ پروپېسسورى بولغان تەقدىردىمۇ، خەنزۇچە ناملار بىلەن دەپ بېرىدىغان بولۇپ كەتتى. بۇ ھالنى باشقا بىر مىللەت كۆرسە، بۇ مىللەتنىڭ لۇغىتىدە رەقەمنى ئىپادىلەيدىغانغا سۆز يوقمىدۇ؟ دەپ ئويلاپ قېلىشى تەبىئىي. بۇ ھال ھازىرقىدەك تېلېفون بىلەنلا چەكلەنسىغۇ مەيلىتى، ئاخىرى بېرىپ نۇرغۇن

نەرسلەرگە باشتا ئاددى قاراپ، ھازىر سۆزلىرىمىزدىن قايسىسىنىڭ ئەرەپچە، قايسىسىنىڭ پارىسچە ئىكەنلىكىنى ئايرىغىلى بولمىغاندەك (ھەتتا بىرقىسىم كىشىلىرىمىزنىڭ بەسەي"نى خەنزۇچە نىمە دەيدۇ؟ دەپ سورىغىنىدەك) ئاقىۋەت كېلىپ چىقىپ، ئەجدادلىرىمىز بىزگىچە ساق ـ سالامەت يەتكۈزۈپ بېرەلىگەن رەقەملىرىمىزمۇ خۇددى بىزنىڭ دەۋرىمىزدە شۇنچە ئېسىل ھەر ساھەدىكى باشقا مەدەنىيەتلىرىمىزگە

ئوخشاش بارا - بارا يوقۇلۇپ كېتەرمىكىن دەپ ئەندىشە قىلىمەن.
مېنىڭچە تېلېفون نومۇرىنىڭ نامىلىرىنى ئاتىغاندا نومۇرنىڭ ئالاھىدىلىكىنى ئاساس قىلىپ تۇرۇپ، بىرقانچە بۆلەكلەرگە بۆلۈپ ئاتىساق، قوللىنىش، ئەستە ساقلاش ئەپلىك بولارمىكىن دەيمەن. ھازىر رايونىمىزدا تېلېفون ئۈچۈن يەتتە خانىلىق سان قوللىنىلىۋاتىدۇ، ئۇنىڭ ئالدىنقى ئۈچ خانىسى شۇ جاينىڭ تەۋەلىك نومۇرىنى

بىلدۈرسە، كېيىنكى تۆت خانىسى شۇ تېلېفونغا خاس نومۇر بولغانلىقتىن، مۇشۇنداق ئىككى بۆلەككە بۆلۈپ ئاتالغاندا يېزىش، ئەستە ساقلاش ئاسانلىشىدۇ. مەسىلەن، 8515454نى «سەككىز يۈز ئەللىك بىر، بەشمىڭ تۆت يۈز ئەللىك تۆت (ياكى ئەللىك تۆت ـ ئەللىك تۆت)»، 2520302نى «ئىككى يۈز ئەللىك ئىككى، نۆل، ئۈچ يۈز ئىككى(ياكى نۆل ئۈچ ـ نۆل ئىككى)، 6780009نى «ئالتە يۈز

يەتمىش سەككىز، نۆل ـ نۆل ـ نۆل(ياكى ئۈچ نۆل) توققۇز» دەپ ئاتىساق.

هازىر ئاپتونوم رايونىمىزدا «تەگرىتاغ كىزەر» يانفونى كۆپ قوللىنىلىۋاتىدۇ، مېنىڭچە بۇنىڭ ئالدىنقى ئۈچ خانىسى 138 كۆچمە تېلېفون خەۋەرلىشىش شىركىتىنىڭ تور نومۇرى، كېيىنكى ئىككى خانىسى 99 «تەگرىتاغ كىزەر»نىڭ ئۆزىگە خاس نومۇر، كېيىنكى ئىككى خانىسى رايون

خەرەكتىرلىك نۇمۇر، ئاخىرقى تۆت خانىسى كارتا ئىگىسىگە خاس نۇمۇر بولغانلىقتىن، مانا مۇشۇ تۆت بۆلەكنى ئاساس قىلىپ ئاتىساق. مەسىلەن: 13899115487نى «بىر يۈز ئوتتۇز سەككىز، توقسان توققۇز، ئون بىر، بەشمىڭ تۆت يۈز سەكسەن يەتتە» دەپ، 13899865495نى «بىر يۈز ئوتتۇز سەككىز، توقسان توققۇز، سەكسەن ئالتە، بەش مىڭ تۆت يۈز توقسان بەش» دەپ ئاتىساق، باشقا

ياپۇن، چاقىرغۇلارنىڭ نۇمۇرلىرىمۇ مۇشۇ قانۇنىيەت بويىچە ئاتالسا، مۇۋاپىق بولار دەپ قارايمەن.
چەتئەل تىللىرىدىن سۆز قوبۇل قىلىش توغرىسىدا قىرتاق خىياللىرىم
تارىخىمىزدا گەۋدىلىك ھالدا ئەرەپ تىلىدىكى، پارس تىلىدىكى، روس تىلىدىكى، خەنزۇ تىلىدىكى ۋە ئاخىرىدا ئىنگلىز تىلىدىكى نۇرغۇن سۆزلەر ھەرقايسى دەۋرلەردىكى زىيالىيلىرىمىز ئارقىلىق لۇغىتىمىزنى

”بېيتىپ“، ” سەمرىتىپ“ كېلىۋېتىپتۇ.
نەتىجىدە ھازىرقى زامان ئۇيغۇر تىلىنىڭ
ھەرقانداق بىر ئاددى جۈملىسىدىمۇ
يۇقارقى تىللاردىن خالىي بولغان بىرەر
جۈملىنى تاپقىلى بولمىغىدەك ھالغا
يېتىپتۇ. بۇنىڭ ئاساسلىق سەۋەپلىرىنى
ئويلىغان ۋاقتىمىزدا ئۇزاق ئۆتمۈشلەردە
زىيالىلىرىمىزدىكى مەن - مەنلىك،
بىلەرمەنلىك، كۆز-كۆز قىلىش سەۋەپ
بولغان بولىشى مۇمكىن، يېقىنقى
دەۋىرلەردە بولسا يۇقارقى ئۇدۇمدىن

باشقا ئانا تىلغا بولغان ھۆرمەتنىڭ تۆۋەنلىكى، ئۇنى بىرىلىپ تەتقىق قىلماسلىق، چەتتىن كىرگەن يېڭى شەيئىلەرگە تەدبىقلىيالماسلىق، تەييارغا ئەييار بولۇپ، كەڭ خەلق ئاممىسىنى ھاڭ - تاڭ قالدۇرۇش خائىشى ھۆكۈم سۈرگەن بولىشى مۇمكىن. يېقىنقى دەۋىرلەردە بولسا بىر قىسىم تونۇلغان زىيالىلىرىمىزمۇ ئۆزىنىڭ چەتئەل تىللىرىغا بولغان ھېرىسلىقى، ئۇنىڭ مەنا قاتلاملىرىغا بولغان تونۇشىنىڭ

يۇقۇرىلىقى، ئانا تىلىنى ئوبدانراق تەتقىق قىلىپ ئۇنىڭ ئەبزەللىكىنى كۆرمىگەنلىكى، چەتئەل تىللىرىنىڭمۇ يەنە نۇرغۇن كەم تەرەپلىرىنىڭ بارلىقىنى ھىس قىلالمىغانلىقى سەۋەپلىك ھە دىسىلا بىزنىڭ تىلىمىز پەن-تېخنىكىغا ماس كەلمەيدىكەن، بىزنىڭ تىلىمىز يېرىك ئەسىرلەرگە ماسلىشالمايدىكەن، پوكونى سۆزنىڭ مانچە خىل مەنىسىنى تولۇق ئېچىپ بېرەلمەيدىكەن دېگەندەك نەزەرىيەلەرنى تور ۋە مەتبۇئات قاتارلىق

تاراتقۇلەردە ئوچۇقتىن ئوچۇق تارقاتماقتا ھەم لۇغەت تەركىبىمىزدە چەتئەل تىللىرىنى تېخىمۇ ئاۋۇتماقتا. بىرقىسىم ULE(ئۇيغۇرچە سۆزلەرنىڭ لاتىن يېزىقى بىلەن يېزىلىشى)دىكى تور بەتلىرىگە قارايدىغان بولساق «يېڭى تىما»، «جاۋاپ يېزىش»، «پوتوك» قاتارلىقلارغىچە ئېنگىلىزچە ئاتالغۇدا ئېلىنغان. ئۇلارنىڭ بۇنداق ئېلىشىدىكى سەۋەپ، ئېنگىلىزچىدىكى شۇ سۆزنىڭ بارلىق ئىپادىلىگەن مەنىسىنى ئۇيغۇر

تىلدا تولۇق، ئەينەن ئىپادىلەپ بەرگىلى بولماسلىقى.
ئەگەر بىر تىلدىكى بىر سۆز يەنە بىر تىلدىكى بىر سۆزنىڭ ئىپادىلىگەن مەنىسىنى تولۇق ئەكس ئەتتۈرۈپ بېرەلمىگەنلىكى ئۈچۈنلا چەتئەلچە سۆز قوبۇل قىلىشقا توغرا كەلسە، نېمە ئۈچۈن ئېنگلىزلاردا ئاكا بىلەن ئىنىنى پەرقلەندۈردىغان شۇنداق مۇھىم بىر سۆز يوقتۇرۇپ، ئۇلار چەت تىللاردىن ئاكا، ئىنى دىگەن سۆزنى قوبۇل قىلماي

قېرىنداش دېگەن بىر سۆز بىلەنلا ئىپادىلەۋىرىدۇ؟ بىزنىڭ تىلىمىزدا دەل ـ دەرەخنىڭ جەمەتلىرى بولغان جىرىم، كۆچەت، غول، شاخ، بادرا، شۋېق، شوپۇڭ، خە، جەگە، ۋاسا، ئوتان، تارشا، شىشىق، تەمەچ دېگەندەك نۇرغۇن سۆزلىرىمىزگە باشقا تىللاردا سۆز تېپىلمسا، ئۇلار ئۇيغۇر تىلىدىن بۇ سۆزنى قوبۇل قىلارمۇ ياكى مەنىسى دەل كەلمىسىمۇ ئۆزىدە بار بولغان بىرەر سۆز بىلەن ئىپادە قىلارمۇ؟

كومپيۇتېر مەيدانغا كېلىشتىن بۇرۇن ئامېرىكىدا كومپيۇتېر دېگەن بۇ سۆز بار بولغىيمتى ياكى بۇ ئۇسكىنە بارلىققا كەلگەندىن كېيىن بۇ سۆز ياسالغانمۇ؟ مەلۇم شەيئي بارلىققا كەلگەندىن كېيىن ئۇلار شۇ شەيئىنىڭ ئالاھىدىلىكى ۋە ئىشلىتىلىشىگە ئاساسەن ئىسىم قويغان بولىشى مۇمكىن، بىزمۇ ئىزدەنسەك، تەييارغا ھەييار بولۇشنى ئىستىمسەكلا ھەرقانداق بىر سۆزنى ياسيالىشىمىز تامامەن مۇمكىن. ياسيالمساق

تىلىمىزغا ماس كېلىدىغان قېرىنداش مىللەتلەر ياسىغان سۆزدىن پايدىلانساق ياكى قوبۇل قىلساق، ئاتايىتەن ئۆگىنىپمۇ ئەستە ساقلىغىلى بولمايدىغان سۆزلەرنى قوبۇل قىلغاندىن كۆپ ياخشى بولۇر ئىدى. مەسىلەن، سالاھىيەت گۇۋاھنامىسى يېڭى چىققان مەزگىللەردە سالاھىيەت گۇۋاھنامىسى دېگەن بۇ پويىزدەك ئۇزۇن نامغا كىشىلىرىمىز تازا كۆنەلمەي، ھەرخىل تەلەپپۇز بىلەن خەنزۇلارمۇ

چۆشەنمەيدىغان ئاتالمىش خەنزۇچە «شىنپىيگجىن»دەپ قوللۇنۇپ كەلگەن ئىدى، تۆرۆكچىدىن كىملىك دېگەن ئاتالغۇنىڭ قوبۇل قىلىنىشى بىلەن ئۆز ئېغىزىدىن چىقىۋاتقان گېپىنىڭ نېمىلىكىنى ئاڭقىرالايدىغان، ئاغزىنىڭ يۆگىنى ئۆزئىلكىدىكى كىشىلىرىمىزگە ئىسمى-جىسمىغا لايىقلاشقان بۇ نام شۇنداق يېقىپلا كەتتى.

ئالدىنقى بىر يىلىدا ئابدۇقادىر جالالىدىن ئەپەندىم ئېلىكترۇنلۇق پوچتا

يوللانما بولغانE_mailنى ئېلخەت دەپ ئاتىۋىدى، ھازىر كۆپ قىسىم توربەتلىرىدە، مەتبۇئاتلاردا بۇ ئىسىم ۋە بۇ ئىسىم ئۆزئىچىگە ئالغان مەنىلەر ئاساسىي جەھەتتىن ئومۇملاشتى.
يازمامنىــــــــــــــڭ ئاخىرىـــــــــــــــدا تەرجىمـــــــانلىرىمىزدىكى ســــــەھۋەنلىك تۈپەيلى خاتا قوبۇل قىلىنغان «پاراشوك» ســۆزى بىــلەن كىــشىلەر ئـــاللا قاچـــان ئەستىن كۆتۈرىــۋەتكەن تالقــان ســۆزىنى تىرىلدۈرگەن مىللىي كارخـانىلىرىمىزدىن

«ئارمان» شىركىتىگە ئالاھىدە رەھمەت ئېيتماي تۇرالمايمەن.

بۇ ماقالە «قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى» ژورنىلىنىڭ 2007 ـ يىللىق 3 ـ سانىغا ۋە «قۇمۇل ئەدەبىياتى»نىڭ 2008 ـ يىللىق 5 ـ سانىغا قىسقارتىپ بېسىلغان.

http://www.uygurlar.org/uygur/?p=193

A A Q(5487)